

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT
EXPRESSIÓ AUDIOVISUAL

Coordinació: MACHETTI SANCHEZ, ALEJANDRO

Any acadèmic 2017-18

Informació general de l'assignatura

Denominació	EXPRESSIÓ AUDIOVISUAL			
Codi	100028			
Semestre d'impartició	1R Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Grau en Comunicació i Periodisme Audiovisuals	1	TRONCAL	Presencial
	Grau en Història	3	OPTATIVA	Presencial
	Grau en Història de l'Art	3	OPTATIVA	Només examen
	Grau en Història de l'Art i Gestió del Patrimoni Artístic	2	TRONCAL	Presencial
Nombre de crèdits ECTS	6			
Grups	2GG			
Crèdits teòrics	3			
Crèdits pràctics	3			
Coordinació	MACHETTI SANCHEZ, ALEJANDRO			
Departament/s	HISTORIA DE L'ART I HISTORIA SOCIAL			
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	Hores presencials: 60 (40%) Hores no presencials: 90 (60%)			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	Castellà 75% Català 25%			
Distribució de crèdits	1 crèdit = 25 hores de treball de l'estudiant. 6 crèdits = 150 h Els alumnes de pla vell pels que l'assignatura computa 7,5 crèdits, hauran de realitzar una prova addicional pràctica equivalent a 37,5 h de dedicació autònoma			
Horari de tutoria/lloc	Dimecres 13-14h Despatx: 3.58.3 o Aula 2.44 Tlf: 973703102			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
MACHETTI SANCHEZ, ALEJANDRO	sandro.machetti@hahs.udl.cat	12	Del 14-09-2017 al 12-01-2018. Matins: dijous i divendres de 11.00 a 11.30 (Aula 2.13) i de 13.15 a 14.00 (SCINIAA, despatx 3.58.3). Tarda: Dijous i divendres de 16.30 a 17.00 (Aula 1.03) i dijous de 18.30 a 19.00 (SCINIAA, despatx 3.58.3).

Informació complementària de l'assignatura

DESCRIPCIÓ

Conèixer i comprendre la naturalesa textual i intertextual de l'expressió audiovisual. Anàlisi històricoestètica dels seus fonaments formals i artístics.

CONSIDERACIONS sobre la METODOLOGIA DOCENT

Sobre els EXERCICIS i TREBALLS:

Es considerarà automàticament **NO APTE**, sense necessitat de valorar els seus continguts, qualsevol treball que tingui alguna d'aquestes deficiències:

1. Treballs/exercicis sense el corresponent aparell crític, si s'escau, amb criteris homologats (notes a peu de pàgina, preferiblement, o al final del text o anglosaxones).
2. Treballs/exercicis amb greus i persistents problemes ortogràfics, sintàctics, gramaticals i/o semàntics.
3. Treballs/exercicis realitzats per còpia sistemàtica de materials bibliogràfics o en xarxa. Plagis.
4. Treballs/exercicis realitzats amb el suport exclusiu de materials no recomanats pel professor. Treballs o exercicis en que no s'utilitzin els materials recomanats explícitament pel professor en una correcció prèvia o en tutoria.
5. Treballs/exercicis realitzats sobre divagacions retòriques, formalistes o cinèfiles.
6. Treballs/exercicis, en suma, que no assoleixin un nivell mínim de professionalitat.

Sobre les TUTORIES

1. Les tutories presencials es realitzaran en les hores, dates i llocs establerts en aquesta guia docent.
2. La tutoria és una eina fonamental per tal de solucionar aspectes de contingut del temari i per tal d'orientar la realització dels exercicis i treballs.
3. Les tutories es podran realitzar individualment o en grup petit.
4. Per tal de solucionar dubtes sobre materials concrets (films, llibres, imatges, fotocòpies...), és convenient portar a la tutoria el material objecte de consulta.
6. En el cas de treballs/exercicis/textos que requereixin l'ús de bibliografia, aquesta haurà de ser la recomanada pel professor. En cas d'utilitzar, a més a més, altres materials no recomanats, és molt convenient assegurar-se de la seva idoneïtat amb el professor en tutoria.
7. No s'admetran treballs/exercicis/textos sencers per a ser tutorats o corregits en la seva integritat abans de la seva presentació formal. La tutoria està plantejada per a que l'alumne exposi problemes concrets sobre la seva feina o dubtes generals sobre procediments i tècniques metodològiques, amb la sana intenció de generar un debat intel·lectual amb el professor. No es tracta mai, doncs, d'una presentació prèvia, sinó d'un procés continu de solució de problemes i construcció i millora del treball.

8. Les tutories o consultes realitzades per escrit (correu electrònic) han de ser pertinents i han d'exhibir polidesa formal en l'expressió i en l'escriptura. En tal cas, es respondran pel mateix procediment, per ordre d'arribada i en un termini no superior a quinze dies des de la seva rebuda. **Les tutories o consultes realitzades per escrit que no tinguin uns mínims de polidesa formal en l'expressió i l'escriptura no seran contestades.**

9. Durant els períodes en que no hi ha classes presencials s'atendran tutories només per correu electrònic. En cap cas s'atendran tutories durant les vacances d'agost.

Sobre la BIBLIOGRAFIA

El professor orientarà la selecció bibliogràfica més addient per tal de realitzar treballs pràctics o per a l'ampliació temari (a classe o individualment en horari de tutories)

Fons bibliogràfics consultables:

A Lleida:

- Biblioteca de Lletres de la UdL.
- Biblioteca Pública. Maternitat.

A la resta de Catalunya:

- Biblioteques de les diferents universitats catalanes amb estudis de cinema.
- Biblioteca de Cinema de la Filmoteca de la Generalitat de Catalunya. Plaça de Salvador Seguí 1-9, 08001 Barcelona. Confirmeu els horaris a <http://www.filmoteca.cat>

Consulta de catàlegs en xarxa:

- Catàlegs UdL i altres universitats catalanes o espanyoles. Consulteu **CCUC** i **REBIUN** i la resta de recursos oferts per la Biblioteca de Lletres en xarxa
- Catàlegs de la Biblioteca de Filmoteca <http://www.filmoteca.cat/web/catalegs>

Sobre el VISIONAT DE FILMS I ALTRES OBRES AUDIOVISUALS

Per a la bona preparació dels continguts de l'assignatura i l'adquisició de l'hàbit de veure l'audiovisual amb perspectiva analítica i rigorosa, és absolutament necessari que l'alumnat completi la formació amb el visionat de films o altres propostes audiovisuals relacionats amb la matèria. El professorat d'història del cinema i dels mitjans de comunicació hem elaborat un llistat d'obres imprescindibles que l'alumnat hauria de conèixer en acabar els seus estudis, el podeu consultar a l'apartat "Recursos" de l'assignatura. Altres suggeriments addicionals són:

En cinema, sales d'exposicions o museus:

- Cinema en cartell. Resseguir les estrenes i reestrenes que tinguin relació amb la/les assignatures cursades (independentment del quadrimestre i curs en que s'imparteixin).
- Filmoteca de la Generalitat (Barcelona, Lleida...), Cine-ull (Cineclub de la UdL), altres cicles, projeccions, exposicions, instal·lacions o activitats. El professor us donarà informació en tots aquests sentits a classe, al taulell d'anuncis del SCINIAA (Seminari de Cinema i Arts Audiovisuals), o a través del seu Facebook i Twitter.

En vídeo, DVD, televisió, xarxa:

- Videoteca de la Biblioteca de Lletres de la UdL.
- Videoteca de la Biblioteca de Cinema de la Filmoteca de la Generalitat de Catalunya.
- Videoteques de les biblioteques de les universitats catalanes amb estudis de cinema.
- Videoteca de la Biblioteca Pública. Maternitat.

- Programació de televisió recomanada a classe. Especial atenció a La 2 (pel·lícules i *Metròpolis*), Canal 33, plataformes digitals, cable...
- Distribuïdores de venda per catàleg i en xarxa.
- Portals de visionat en línia: MUBI, Filmin, Filmotech, Netflix...
- Descàrregues legals p2p.

Sobre els APARELLS VIDEOGRÀFICS

- És recomanable disposar de reproductors videogràfics com a eines de treball. Si algú no en té pot col·laborar amb algun company que en tingui o fer servir els aparells i ordinadors de les aules d'informàtica i multimèdia de la Facultat, els de la Biblioteca de Lletres o els del SCINIAA (en aquest darrer cas prèvia petició de data i hora al professor). Qualsevol dubte sobre un film o una obra audiovisual pot ser consultat en un visionat conjunt entre el professor i l'alumne en horari de tutories.

Sobre els alumnes ERASMUS o d'altres PROGRAMES DE MOBILITAT internacionals o estatals.

- Es recomana tenir un bon nivell de castellà pel que fa al seguiment de les classes teòriques.
- No s'aplicarà a aquests alumnes cap criteri específic d'avaluació. En conseqüència, hauran de realitzar els mateixos exercicis, pràctiques i proves que els alumnes locals.
- Els alumnes de qualsevol programa de mobilitat poden respondre els exercicis i proves escrites en anglès, francès o italià, a més d'en qualsevol dels dos idiomes oficials de la UdL (català i castellà). La prova tipus test es facilitarà exclusivament en castellà.

Objectius acadèmics de l'assignatura

- O1. Conèixer i comprendre la naturalesa textual de l'expressió audiovisual
- O2. Conèixer i comprendre la naturalesa intertextual de l'expressió audiovisual

Competències

HAGPA

CB2 Aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseir les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins la seva àrea d'estudi

CG5 Ser competent en el maneig de bibliografia i eines de recerca de recursos bibliogràfics generals i específics, incloent el seu accés per Internet

CG6. Ser capaç de planificar i gestionar el temps per a la presa de decisions i desenvolupament de tasques individuals i en entorns de treball en equip.

CE1 Ser capaç d'adquirir un coneixement dels processos bàsics de la metodologia científica en Història de l'Art.

CE3 Ser capaç d'adquirir una visió diacrònica general de la Història de l'Art general i / o universal

CE6 Ser capaç d'adquirir un coneixement sistemàtic i integrat del fet artístic: diferents

llenguatges, procediments i tècniques de la producció artística al llarg de la història, així com la teoria i pensament estètic

CT3 Adquirir capacitació en l'ús de les noves tecnologies i de les tecnologies de la informació i la comunicació

CPAV

CB3. Capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica

CB5. Saber desenvolupar les habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia

CG3. Aplicar els coneixements teòrics en l'activitat pràctica.

CG5. Desenvolupar la capacitat de gestió de la informació.

CG7. Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva.

CE13. Identificar i aplicar els fonaments teòrics i pràctics de la comunicació audiovisual i de la comunicació a internet

CE14. Identificar i aplicar les lògiques i habilitats narratives i expositives específiques dels continguts audiovisuals i interactius de caràcter informatiu i no informatiu.

CE15. Desenvolupar la capacitat creativa en la realització audiovisual, multimèdia i interactiva dels diferents gèneres.

Continguts fonamentals de l'assignatura

1. La revelació de Prometeu. Naturalesa màgica, científica, tecnològica i espectacular de la representació audiovisual. (2 sessions)

2. Veure el món per un forat. Representació audiovisual, realitat i memòria. (3 sessions)

3. De la matèria dels somnis. Estructura de l'expressió audiovisual. (9 sessions)

3.1. Espai, enquadrament.

3.2. Temps, moviment.

3.3. Espai-temps, muntatge.

3.4. La dimensió sonora i la música visible.

4. Les mil i una històries. Literatura i expressió audiovisual. (3 sessions)

5. Arquitectura i paisatges de la imaginació. (3 sessions)

6. La veu de la pintura. (3 sessions)

7. La redempció de l'efímer. Arts escèniques, art conceptual i expressió audiovisual. (2 sessions)

Eixos metodològics de l'assignatura

Activitat	Descripció	O*	G*	HP*	HNP*
Seminaris (S)	Seminari d'introducció a l'assignatura	O1 O2	GG	3t	--
Classe teòrica (C)	Teoria	O1 O2	GG	32t	--
Pràctiques (P)	(PA) Pràctiques d'aula: Visionat, anàlisi i comentari d'exemples i dubtes sobre treballs pràctics	O1 O2	GG	16p	--

	(PC) Pràctiques de camp. Assistència a sessions SOM CINEMA	O1 O2	GG	5p	
Treballs (T)	Treballs pràctics de curs MEDEA 1 MEDEA 2	O1 O2	Ind	--	54p
Tutories (Tut)	Tutories individuals o de grup petit	O1 O2	Ind GP	2t	--
Examen (EX)	Test presencial (relatiu a S, C, PA i PC)	O1 O2	GG	2t	36t
TOTAL	150 h (6 ECTS) Distribució HP / HNP = 40 / 60 % Distribució t / p = 50 / 50 %			60	90

O: Objectius. G: Grups. HP: Hores presencials. HNP: Hores no presencials. GG: Grup gran. Ind: Individual. GP: Grup petit. t: hores teòriques. p: hores pràctiques

NOTA: Els alumnes de pla vell pels que l'assignatura computa 7,5 crèdits, a més, hauran de dur a terme l'anàlisi addicional de 4 pràctiques que es presentaran a una prova escrita amb les mateixes condicions que en cursos anteriors i que impliquen una dedicació afegida de 37,5 hores. equivalents als 1,5 crèdits de diferència.

Pla de desenvolupament de l'assignatura

(S):

Seminari d'introducció a l'assignatura. Dimecres 13 i 20-09-2017.

Grup matí: 11.30-13.00. Aula 2.13

Grup tarda: 17.00-18.30. Aula 1.03

(C) i (PA):

Classes teòriques i pràctiques d'aula. Dijous i divendres del 14-09-2017 al 12-01-2018.

Grup matí: 11.30-13.00. Aula 2.13

Grup tarda: 17.00-18.30. Aula 1.03.

(PC):

Pràctiques de camp. Assistència a sessions SOM CINEMA els dies 18, 19 i 20-10-2017. Es concretarà el programa i la modalitat d'assistència.

(T):

Treballs pràctics. Es concretarà la metodologia i característiques dels treballs a (S).

MEDEA 1: Data de lliurament - dilluns 13-11-2017 a les 23.55h via Campus virtual.

MEDEA 2: Data de lliurament – diumenge 14-01-2018 a les 23.55h via Campus virtual.

(EX):

Test presencial relatiu a S, C, PA i PC

Dimecres 17-01-2018, 9.00-11.00h (Aules 3.48 i 3.49).

Recuperació: dimecres 07-02-2018, 12.00-14.00h (Aules 3.48 i 3.49).

NOTA: Els alumnes de pla vell pels que l'assignatura computa 7,5 crèdits, a més, hauran de realitzar la prova escrita de pràctiques tal com es va dur a terme el curs anterior. Es fixarà dia, hora i procediment

Sistema d'avaluació

Mecanismes d'avaluació	Activitat	O*	%*
Examen (EX)	Test relatiu a S, C, PA i PC	O1 i O2	50 %
Treballs (T)	Treball Pràctic MEDEA 1	O1 i O2	21 %
Treballs (T)	Treball Pràctic MEDEA 2	O1 i O2	29 %
TOTAL			100 %

O: objectius. %: percentatge de la nota final.

QUALIFICACIONS

Valor de les parts	<p>Les parts es puntuaran sobre els percentatges indicats a dalt (100 punts globals). Es a dir: TEST = 50 punts MEDEA 1 = 21 punts MEDEA 2 = 29 punts</p> <p>Això és així perquè el Campus Virtual només deixa qualificar amb un decimal. En conseqüència, si es calculessin valors sobre 10 punts totals, es perdria part de la qualificació obtinguda (per exemple: un 2,45 sobre 5, quedaria en 2,4)</p> <p>Un cop obtingut el valor sobre un total de 100 punts, cada nota es divideix entre 10. Aquesta es la qualificació de cadascuna de les parts que se sumarà a la nota final.</p>
Càlcul nota final sobre 10 punts	<p>TEST + MEDEA 1 + MEDEA 2</p> <p>No es necessari "aprovar" cadascuna de les parts per fer la suma de la nota final. La qualificació global sobre 10 indicarà si s'ha superat o no l'assignatura, segons els criteris que s'expliquen a continuació</p>
Supòsits que impliquen obtenir un NO PRESENTAT en l'assignatura	<p>- Quan hi hagin parts no presentades i s'assoleixi una puntuació equivalent al 50% de la puntuació possible de les parts presentades.</p>
Supòsits que impliquen obtenir un SUSPENS en l'assignatura	<p>- Amb totes les parts presentades, no assolir 4,5 punts sobre 10 en el càlcul de la nota final.</p> <p>- Quan hi hagin parts no presentades i NO s'assoleixi una puntuació equivalent al 50% de la puntuació possible de les parts presentades.</p>
Supòsit que implica aprovar l'assignatura	<p>- Amb totes les parts presentades, obtenir una puntuació igual o superior a 4,5 punts.</p>

Recuperacions	<p>- En aplicació de la normativa d'avaluació, la recuperació només afecta a l'examen tipus test (EX), en ser una prova teòrica igual o superior al 30 % de la nota final.</p> <p>- La recuperació del test teòric la poden realitzar tots els alumnes que ho desitgin. En la nota final només es prendrà en consideració la qualificació més alta obtinguda (ja sigui en la convocatòria ordinària o en la recuperació)</p> <p>- MOLT IMPORTANT: Els treballs pràctics T (Medea 1 i 2), en tant que avaluació pràctica que es desenvolupa progressivament en el temps i que no superen el 30 % de la nota, no són recuperables. Només en casos molt excepcionals (a criteri del professor) es permetrà fer correccions o esmenes a les presentacions dels treballs pràctics (determinats problemes formals esmenables o altres circumstàncies especials).</p>	
Arrodoniments	<p>El professor es reserva el dret d'aplicar arrodoniments a l'alça en alguns casos, atenent a criteris que tenen en compte actitud, assistència i resultats generals.</p>	
Barem de qualificacions finals	0 a 4,4	Suspens
	4,5 a 6,4	Aprovat (Entre 4,5 i 4,9 figurarà un 5 a l'acta oficial)
	6,5 a 8,4	Notable (Entre 6,5 i 6,9 figurarà un 7 a l'acta oficial)
	8,5 a 10	Excel·lent (Entre 8,5 i 8,9 figurarà un 9 a l'acta oficial. Opció a Matricula d'Honor a partir del 9)

NOTA: Els alumnes de pla vell pels que l'assignatura computa 7,5 crèdits, a més, podran sumar fins a 2,5 punts addicionals equivalents a la càrrega de la prova escrita de pràctiques. Això vol dir que poden optar fins a 12,5 punts en la nota final que es transformaran al barem habitual sobre 10 punts mitjançant una senzilla regla de tres: tot dividint la nota final aconseguida sobre 12,5 punts pel coeficient 1,25.

Bibliografia i recursos d'informació

Tota la bibliografia de suport a l'assignatura és de recomanada consulta, tot i que es tracta d'una guia orientativa que permet encetar múltiples vies d'aproximació a la matèria que és prou diversificada.

Tots els llibres relacionats es poden trobar a la Biblioteca de la UdL o bé a través del préstec interuniversitari PUC i SOD. A la pestanya "Recursos" es pot trobar una bibliografia temàtica ampliada.

El professor farà un comentari de la bibliografia específica a l'inici de cada tema en les classes teòriques.

Abuín González, Anxo: *El teatro en el cine*, Cátedra, Madrid, 2013.

Alonso García, Luis: *Lenguaje del cine, praxis del filme: una introducción al cinematógrafo*, Plaza y Valdés, Madrid, 2010.

Altman, Rick: *Los géneros cinematográficos*, Paidós, Barcelona, 2000.

Aumont, Jacques: *À quoi pensent les films*, Séguier, Paris, 1996.

Aumont, Jacques: *El ojo interminable. Cine y pintura*, Paidós, Barcelona, 1996.

Aumont, Jacques; Marie, Michel: *Análisis del Film*, Paidós, Barcelona, 1990.

- Benet, Vicente J.: *La cultura del cine. Introducción a la historia y a la estética del cine*, Paidós, Barcelona, 2004.
- Bordwell, David; Thompson, Kristin: *El arte cinematográfico. Una introducción*, Paidós, Barcelona, 1995.
- Casetti, Francesco; Chio, Federico di: *Cómo analizar un film*, Paidós, Barcelona, 2007.
- Chion, Michel: *La audiovisión. Introducción a un análisis conjunto de la imagen y el sonido*, Paidós, Barcelona, 1993.
- Costa, Antonio: *Il cinema e le arti visive*, Einaudi, Torino, 2002.
- Costa, Antonio: *Saber ver el cine*, Paidós, Barcelona, 1989.
- Darley, Andrew: *Cultura visual digital. Espectáculo y nuevos géneros en los medios de comunicación*, Paidós, Barcelona, 2003.
- Ferro, Marc: *El cine, una visión de la historia*, Akal, Madrid, 2008.
- Ferro, Marc: *Historia contemporánea y cine*, Ariel, Barcelona, 1995.
- Gorostiza, Jorge: *La profundidad de la pantalla. Arquitectura + Cine*, Colegio de Arquitectos de Canarias, Ocho y Medio, Madrid, 2008.
- Gubern, R.: *La mirada opulenta. Exploración de la iconosfera contemporánea*, Gustavo Gili, Barcelona, 1992.
- Gubern, Romà: *Del bisonte a la realidad virtual*, Anagrama, Barcelona, 1996.
- Gubern, Román: *Cultura audiovisual (escritos 1981-2011)*, Cátedra, Madrid, 2013.
- Hueso Montón, Angel Luis: *El cine y el siglo XX*, Ariel, Barcelona, 1998.
- Konigsberg, Ira: *Diccionario técnico Akal de cine*, Akal, Madrid, 2004.
- Lévy, Pierre: *¿Qué es lo virtual?*, Paidós, Barcelona, 1999.
- Manovich, Lev: *El lenguaje de los nuevos medios de comunicación. La imagen en la era digital*, Paidós, Barcelona, 2010.
- Marzal Felici, Javier; Gómez Tarín, Francisco Javier : *Metodologías de análisis del film*, Edipo, Madrid, 2007.
- Meigh-Andrews, Chris: *A History of Video Art: The Development of Form and Function*, Berg Publishers Limited, Oxford, 2006.
- Méjean, Jean-Max: *Philosophie et cinéma*, Cinémaction 94, Corlet, Condé-sur-Noireau, 2000.
- Mitchell, William J.T.: *Teoría de la imagen. Ensayos sobre representación verbal y visual*, Akal, Madrid, 2009.
- Moreno, Isidro: *Musas y nuevas tecnologías. El relato hipermedia*, Paidós, Barcelona, 2002.
- Pérez Bowie, José Antonio (ed.): *Reescrituras fílmicas: Nuevos territorios de la adaptación*, Ediciones Universidad de Salamanca, Salamanca, 2010.
- Pérez Bowie, José Antonio: *Leer el cine. La teoría literaria en la teoría cinematográfica*, Ediciones Universidad de Salamanca, Salamanca, 2008.
- Porter, Miquel; González, Palmira; Casanovas, Anna: *Las claves del cine y otros medios audiovisuales*, Ariel, Barcelona, 1994.
- Quéau, Philippe: *Lo virtual (virtudes y vértigos)*, Paidós, Barcelona, 1996.
- Quintana, Àngel: *Fábulas de lo visible. El cine como creador de realidades*, El Acantillado, Barcelona, 2003.
- Rivaya, Benjamín; Zapatero, Luis (eds.): *Los saberes y el cine*, Tirant Lo Blanch, València, 2010.

Rosenstone, Robert A.: *El pasado en imágenes*, Ariel, Barcelona, 1997.

Salt, Barry: *Film Style and Technology: History and Analysis*, Starword, London, 2009.

Sánchez Noriega, José Luis: *De la literatura al cine. Teoría y análisis de la adaptación*, Paidós, Barcelona, 2000.

Sánchez Noriega, José Luis: *Historia del Cine. Teoría y géneros cinematográficos, fotografía y televisión*, Alianza, Madrid, 2006.

Sánchez-Escalonilla, Antonio (coord.): *Diccionario de creación cinematográfica*, Ariel, Barcelona, 2003.

Sand, Shlomo: *El siglo XX en pantalla. Cien años a través del cine*, Crítica, Barcelona, 2005.

Sorlin, Pierre: *Estéticas del audiovisual*, La marca, Buenos Aires, 2010.

Sossai, Maria Rosa: *Film d'artista: percorsi e confronti tra arte e cinema*, Silvana, Cinisello Balsamo, 2008.

Stam, Robert: *Teorías del cine. Una introducción*, Paidós, Barcelona, 2001.

Tesson, Charles: *Teatro y cine*, Paidós, Barcelona, 2012.

Tranche, Rafael R.: *Del papel al plano. El proceso de la creación cinematográfica*, Alianza, Madrid, 2015.

VV.AA.: *Videoculturas de fin de siglo*, Cátedra, Madrid, 1990.

Weinrichter, Antonio (ed.): *La forma que piensa. Tentativas en torno al cine-ensayo*, Festival Punto de Vista. Gobierno de Navarra, Pamplona, 2007.

Zecchi, Barbara (ed.): *Teoría y práctica de la adaptación fílmica*, Complutense, Madrid, 2012.

Zumalde, Imanol: *La experiencia fílmica. Cine, pensamiento y emoción*, Cátedra, Madrid, 2011.